Ч. 261 (15.062. Львів, четвер 24. листопада 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Хочемо, щоб панувала наша воля, наша сила і наше право.

ПРОМОВА МІНІСТРА РЕВАЯ.

Як це ми згадували у попередньому числі, вчора (у вівторок) в год. 17.55 всі чехословацькі радіостанції передавали другу промову міністра Юліяна Ревая, яку він виголосив зараз після того, як сенат ухвалив конституційний закон для Карпатської України.

КОНСТИТУЦІЯ.

„Мої Земляки! Українки і українці!

Знов говорю до вас. тепер говорю з великою радістю, бо Карпатська Україна закінчила з успіхом боротьбу за волю. Радий я з двох причин: Перше, бо серед найбурхливіших подій у світі ми, як національна одиниця, захоронили себе. Друге, — бо зачинаємо нове політичне, культурне й господарське життя. Карпатська Україна має вже ухвалену конституцію.

Нині пополудні сенат ухвалив ту саму конституцію, що її ухвалив минулого тижня парлямент. І у парляменті і в сенаті за нашою конституцією впало більше голосів, ніж за словацькою; в парляменті на 4, а в сенаті на 1 голос більше.

Тепер ми здобули такі самі права, як наші брати-словаки.

МИ Є ДЕРЖАВНИМ НАРОДОМ.

Наша перемога має переломове значіння для нашого народу. Кінчиться хаос. Ми відбили хитрування так званої Руської Ради. Наша країна стала державою, наш нарід державним народом. Це пригадую й це пригадувати треба дуже часто.

КОМПЕТЕНЦІЇ СОЮЗНОЇ ВЛАДИ.

Наші закони буде ухвалювати сойм. Спільними для цілої Республики залишилися тільки: 1) Президент, 2) міністерство закордонних справ, 3) міністерство народньої оборони — врештою з окремою військовою командою, 4) скарб.

Окремі сенати, зложені з українців будуть полагоджувати закарпатські справи у найвищому суді та найвищому адміністраційному трибуналі.

Я певний, що також наші брати в Америці та в інших далеких краях радіють, що ми взяли в руки нашу долю.

ЗМІНА НАЗВИ.

У моїм законопроєкті про автономію я пропонував змінити назву нашої країни на „Карпатська Україна". Свій проєкт мотивував я тим, що стара назва „Підкарпатська Русь" буде нагадувати старі часи з їх інтригами. Старі часи мусять скінчитися, новий лад і нове життя треба будувати на нових основах. Але я зробив уступку: до скликання нашого сойму залишиться стара назва; справу нової назви вирішите ви — через своїх представників у нашому краєвому соймі. Те саме відноситься до урядової мови й мови навчання.

БЕЗ ПОСЕРЕДНИКІВ.

Зробив я цю уступку тому, щоб ніхто нам не закинув, що чехи й словаки нас охрестили. Не потребуємо ніяких „хрестителів", не хочемо ніяких посередників, як це було в минулому. ХОЧЕМО, ЩОБ ПАНУВАЛА НАША ВОЛЯ, НАША СИЛА І НАШЕ ПРАВО.

Хочемо жити без ворогування. Дорогу до наших братів чехів і словаків знайдемо самі, без ніяких посередників. Таксамо устійнимо приязне відношення й до інших народів, які нас не покинули й допомогли нам збудувати нашу державу.

ВИ НЕ ЗЛЯКАЛИСЯ!

Цілий світ з найбільшим зацікавленням слідкує за тим, що у нас діється. Вістки зі Закарпаття наповнюють нас новою силою та охотою до дальшої праці. Ви приносите мені велику радість, що не підлягаєте ворожій агітації, що не злякались чужих терористів, що видержали. Ваш героїзм подивляють не лише українці, але й центральна влада республики і представники чужих народів. Видержіть так й дальше, а я певний, що тоді зазнаємо щастя.

ОБЄДНАННЯ У ПЕРШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАДІ.

Тепер прийміть від мене одну раду. Коли зачинається державне будівництво, взиваю всіх вас: старих і молодих, жінок і мужчин, дівчат і хлопців: Обєднайте свої сили, серця й розум! Ставайте в ряди Першої Української Національної Центральної Ради, яка нині є і в майбутньому буде єдиною політичною представницею нашого народу.

Не забувайте про те! Кожний день, кожна хвилина дорога. Відібємо напасників, коли будемо сильні духом і відвагою скріпимо себе.

ДОВІРЯ ДО СЕБЕ — І ДО ПРОВОДУ.

Накінець передаю нашому Урядові, зокрема Преміерові Монсіньорові Волошинові щирий привіт від центральної влади, від наших приятелів, що нам помагають і будуть помагати далі; поздоровляю вас і від себе.

Вернемося домів, щоб РАЗОМ З ВАМИ БУДУВАТИ НАШУ СВОБОДУ, НАШУ ДЕРЖАВУ. МАЙБУТНЄ НАЛЕЖИТЬ ДО НАС, НАШОЇ ДЕРЖАВИ Й НАШОГО НАРОДУ. Я ВІРЮ В УСПІХ НАШОЇ ПРАЦІ — ЛИШ МУСИТЕ МАТИ ДОВІРЯ ДО СЕБЕ И ДО ВАШОГО ПРОВОДУ.

Ще один кандидат на президента Чехо-Словаччини.

БЕРАН — НОВИМ СОЮЗНИМ ПРЕМІЄРОМ?

Підчас нарад чеських та словацьких політиків нечайно видвигнено нового кандидата на президента — президента найвищого адміністраційного трибуналу проф. д-ра Гахи.

Не відомо, чи він погодився приняти кандидатуру. Якщо так, вибір президента міг би відбутися ще цього тижня.

Новим премієром став би б. голова аграрної партії, теперішній голова партії нац. єдности, Беран.

СЛОВАЦЬКА СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ РОЗВЯЗАНА.

Словацький уряд розвязав „партію працюючого народу", що була експозитурою чеської соціял-демократії. Тепер у Словаччині залишилася єдина партія Глінки.

ЧЕСЬКА МЕНШИНА В СУДЕТАХ БУДЕ ОБОВЯЗАНА ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

Конрад Генляйн як урядовий комісар для Судетів заявив у промові, що — згідно з постановою Гітлера — чеська меншина в Німеччині буде обовязана до військової служби.

У новій столиці.

(Від нашого спеціяльного кореспондента).

Хуст, 14 листопада 1938.

Хуст має коло 18.000 населення. З цього яких 12 тисяч українців, 4 і пів тисячки жидів, півтори тисячки мадяр і кількасот німців. Виглядом нагадує нашу Камінку Струмилову з деякими західно - европейськими коректурами. Скромні, заболочені тротуари вширюються часом нагло у фантазію бульвару, щоб кільканадцять метрів дальше розгубитися знову у хаосі поплутаних жидівських вуличок. Кілька великих крамниць зі зовсім модерною, великоміською фасадою, відбиває різким контрастом від безлічі тісних, незугарних крамничок. Місто хоч замешкале в більшости українським населенням — проте ще не позбулося тої закраски, що її дає жидівсько - мадярське купецтво й ремісництво.

Зате положення Хусту прегарне. У зливі двох рік: Тиси і Ріки, в долині серед гірського провалля, зі замковою, соковито - зеленою горою з руїнами тисячелітньої фортеці — виглядає здалеку Хуст, як місто зі швайцарської казки.

Уряд Карпатської України примістився наскоро у кількох репрезентативних будинках, що їх побудували в останніх роках для потреб льокальної адміністрації. В невеличкому, але естетичному будинку Окружної управи найшла місце канцелярія преміера, міністерство внутрішніх справ і освіти. На другому поверсі, великого будинку Окружного Суду примістилося міністерство почти і залізниць, і далі також міністерство для господарських справ. Інші державні установи розмістилися в ріжних пунктах міста, здебільша у державних будинках. А що найвідрадніше: всюди іде праця незвичайно енергійним темпом. Також навчання у школах почалося вже нормально. Молодий державний організм починає жити, віддихати повною груддю.

Цікаве, що Хуст приняв, вглинув у себе досить легко кількатисячну хвилю еміграції з окупованої полоси, з Ужгороду, Мукачева, Берегова. Трохи тільки люди потиснулися, але зате стало веселіше, більш бадьоро. Пришельці дивляться вже нині на свій Хуст очима реформаторів. „Тудою треба буде повести бульвари, там розбудувати вулиці, нові будинки, покласти каналізацію! До двох років Хусту не спізнаєте!" — говорять. І людину тішить не так уже ця перспектива великоміського майбутнього Хусту, як ця віра, ця радість, ця воля праці на своїм.

За Ужгородом, чи Мукачевом ніхто вже не тужить. Люди, що позалишали там своє майно, свої будинки, своє устатковане і знормалізоване життя — усміхаються до нової дійсности, яку доторкають руками, до української дійсности, яка нині розкрилася перед ними, як нововіднайдена, незрозуміла досі правда. Сильне потрясення віденського, несправедливого рішення розпалило патріотизм в серці них людей, кинуло їх силоміць в акцію, при-

мусило іти скоріщим, твердішим кроком. І це було те позитивне в останній трагедії Закарпаття.

Перед урядом стоять десятки проблем. Адміністраційних, господарських, комунікаційних, політичних. Територію Закарпаття сильно і дуже болючо обкроєно. Із 1 міліона 260 тисяч гектарів території, відпало 152.300 га. Сіл було 485, відпало 118, — осталося 367. Населення було 820.000, відпало 173.000. Дораховуючи коло 20.000 втікачів з відступленої мадярам території (втекла також масово сільська молодь) — то теперішне населення Карпатської Держави можна устійнити на 660.000, без сподіваних трьох повітів словацької ще нині Пряшівщини. (Цифри за урядовою статистикою з 1930 р. з дорахуванням природнього приросту за 8 років по 2%). З тої цифри, на українців припадає 525.000, на жидів 60.000, на чехів 31.000, на мадяр 17.000, на румунів 15.000 і на німців 12.000.

Очевидно, таке територіяльне й етнічне звуження нової держави не було б ще таким сильним ударом, якщоб не вимково дошкульне розірвання комунікаційної сітки. Це розірвання, специяльно у закарпатських умовинах, примушує уряд негайно взятися за перебудову не тільки комунікаційних звязків, але й за новий адміністраційний розподіл, за створення нових еманаційних і збутових осередків, за нову планову раціоналізацію життя в усіх його проявах. І уряд береться за це вже нині з міся, з величезною силою ініціятиви. Фінансові переговори, що ведуться вже в цьому напрямі з приватним закордонним капіталом та на терені урядової Праги, мають на меті негайно уможливити будову трьох великих магістраль, а саме: північної на лінії Ясіня—Ужок, середньої на лінії Стакчин—Мале Березне—Перечин—Свалява—Довге—Горінчево—Драгово—Грушево—Солотвина—Сигіт, і південної від Кошиць з долученням до магістралі, що йде через Ужгород—Мукачів на Сільце—Севлюш—Хуст.

Виготовлюється також пляни нової залізниці, що йтиме через Перечин—Сваляву—Довге до Хусту. З неменшим темпом і при дуже солідній підготові працює уряд з рядом експертів над проектами індустріялізації цих теренів, які специяльно для цього надаються. Покищо почалася праця над направою доріг, наладнанням автобусової комунікації та забезпеченням населення харчами. Постійні транспорти харчів, нафти, бензини і т. д. з Румунії вже почалися, при чому для устійнення імпортового контингенту та експортових можливостей виїхав нині до Букарешту делеґат уряду і держ. секретар Гуснай.

Загальний настрій населення вповні вдоволяючий, люди дуже оживилися попитом на працю, якої запотребування вже практично відчувають. Будапештенські алярми про повстанські, промадярські рухи на Закарпатті не мають ніяких основ, а тільки... інтенцію. Боєва активність села проявляється справді, але... в напрямі виловлювання диверсантів з немісцевого елементу, що дійсно непокоять ще деякі околиці.

З адміністраційних реформ передбачує уряд новий поділ держави на 16 зменшених округ, замість колишніх більших 11. В такому випадку на одну округу припадалоб коло 30.000 мешканців. Це давалоб більшу контролю над потребами округ, більшу змогу всебічної еманації, а врешті полекшилоб централізацію, яка є конечна при теперішньому стані держави. Передбачене також сильне обмеження етату державних урядовців, яких на округу не будоб більше, як сімох.

Очевидно, все це ще несфіналізовані проекти, але неменше, розвязка всіх цих пекучих питань стоїть у програмі не місяців, а днів. Для уряду — свідоцтво дуже позитивне.

■

Є ще справи конституційні, справи взаємного відношення до обох членів федерації, є конфлікти і є махінації, в яких Прага грає все ще досить поганеньку і нельояльну ролю. Про це напишу окремо, бо тема величезна і дуже, дуже неприємна. На цьому місці вистане сказати, що Прага все ще не може погодитися з втратою кольоніяльного характеру Закарпаття, з перетворенням його на федеральну державу. Протидіяння цим макіявельським течіям забирає масу енергії урядові о. Волошина. До речі сказавши, — роля словаків у цій грі ганебна і безприкладно цинічна.

Дуже пекучою є справа територіялізації війська, а проте ця справа стоїть все ще на місці. Прага виявляє тут дивну пасивність. Подібно виглядає справа жандармерії. Тому не диво, що заки ця справа буде розвязана, уряд дав дозвіл на організацію „Січей", на яких чолі станули відомі організатори закарпатської молоді, брати Клемпуші з Ясіня. Творення „Січей" у повному ході. Безумовно крок добрий і дуже на часі, бо саме у „Січах" уряд матиме одиноку тверду опору національного українського змісту і величезного значіння для кристалізації українського характеру розбуджених народніх мас Закарпаття.

Накінець слід згадати справу найприкрішу: Після короткої перерви, спричиненої віденським ударом, знову підносить голову мадярофільська диверсія. Очевидно — не в народі, бо той виявився на причуд байдужий, як не ворожий до концепції повороту мадярів, а в частині москвофільської і мадяронської заразом інтелігенції, у тій загниваючій масі ренеґатів, кондотієрів, дрібних спекулянтів і аферистів. Усі вони, — хоч виявляли рішення остатися з радістю під мадярами в окупованій области — нагло, в останній день евакуації, неначе на приказ — почали виїздити на територію Карпатської України! Нині кишить від них Хуст, Севлюш, Свалява... Хто із них був на державній службі, зголошується знову на посаду. А водночас ідуть між ними конвентиклі, наради. Всі вони чекають на поворот міністра внутр. справ Бачинського, якого вважають „своїм", — і який не вернувся ще з Будапешту, куди виїхав як член делімітаційної комісії у справі вирівнання деяких граничних ускладнень.

Є всі дані сподіватися, що ця саме справа москвофільства у свому своєрідно-закарпатському характері, може стати для уряду причиною ще чималих клопотів. Ясно: вирішити це питання можна тільки радикальною полі кою, без компромісу і затягування. Чи уряд має вже нині стільки сили, а що більше, вільної відваги, щоб так поступити? Щоб в обороні федеративної цілости вдарити у стіл так сильно, щоби почули це не тільки ці люди краю, але й панове у Празі? Бо зпоза аранжера виглядає зовсім недискретно аграрників пана Берана, який за ціну кольоніяльного закарпатського міражу мабуть радо пішов би ще раз на небезпечний експеримент у стилю Бродія.

Видається неймовірне, а проте таке диве, так як правдивою буває глупота і тість людей, які нічого не навчилися і не тять з досвіду історії вчитися.

Осьтак виглядають коротко актуальні найактуальніші справи цієї землі. Багато колод на дорозі, багато затроєних стріл рених у груди українського Закарпаття. А те, як багато надій, оправданих надій! Оо чимо на власні очі, як вона росте, пружи і самопевно, творчо усміхається, вона — да державність українського, закарпатсь люду!

Треба це бачити, щоби вповні зро біль цього творення і його радість.

Роман Голі

Що лишилося з міжнародніх договорів?

Двацяті роковини закінчення світової війни стали приводом до численних пресових оглядів про територіяльно-стратегічні і державно-політичні зміни, які трапились за той час на европейському континенті.

Вихідною точкою повоєнної історії загально уважають день 11. листопада 1918 року, день розєму між антантою та найсильнішим її військовим противником Німеччиною. Друга важлива для повоєнних відносин дата — це 28. червня 1919 р., коли у Версаю підписали мировий договір, що став вугольним каменем европейської та до деякої міри світової повоєнної системи на кільканацять років і був зразком та основою для усіх інших дальших мирових договорів. Крім версайського мира противники з великої війни підписали у хронольоґічній черзі такі договори: 19. вересня 1919 р. з Австрією в Сен Жермен, 27. вересня 1919 р. з Болгарією в Нейль сір Сейн, 4. вересня 1920 р. з Мадярщиною у Тріянон, 10. вересня 1920 р. з Туреччиною в Севр та в 1923 р. скореґований у користь Туреччини льозанський договір. Усі інші міжнародні акти, як от хочби рішення ради амбасадорів антантських держав з 15. березня 1923 р. про східні кордони Польщі та разом з тим про східно-галицьку справу були тільки вирішенням питань, які згадані мирові договори лишили були з тих чи інших причин на деякий час у завішенні.

Розглядаючи мирові договори в їхнім редакційнім первовзорі, бачимо, що з 1914 (яка схожість з роком вибуху війни!) точок мирових договорів поверх 1800 не має уже ніякого практичного значіння, бо їх життєво-політична дійсність цілком або частинно заліквідувала й перекреслила за розмірно такий короткий двадц річний період часу. Найважніші зміни ються середущої Европи у звязку з пере ням Німеччини й анулюванням нею версальсько го та сен-жерменського договору. Терит но зазначилось це такими фактами: у 1935 р. до Німеччини області Саар, в цього року анексією Австрії, а у верес цього року розбиттям великої Чехосло та приєднанням до Німеччини судетськ ти. У цьому звязку французька преса вим натиском підчеркує, що перемож ликій війні Німеччина, що до війни мала кв. км. збільшилася тепер на 5-3 000 кв. число її мешканців з 64,9 міліона до ликої війни зросло тепер до поверх 75 Заборона німецьких зброєнь перейшла ричних архівів: замість 800.000 армії 1914 року сьогодні стоїть у Німеччині вояків правильної армії під зброєю; замість кох більших укріплених міст та охоро ясу на Гельголянді до війни, нині всі кордони (за вийнятком італійського та ського) — один величезний бетоновий жений сотками тисяч гармат; замість 36 кораблів, що їх Німеччина згідно з дого у Версаю мала право утримувати, німецька та становить тепер 45 проц. британської більшої у світі, фльоти. В сумі 70 відсот досі анульованих точок мирових договорів падає на постанови, що відносились до ни, або до справ, що сяк чи так стояли у зі справами та інтересами Німеччини.

Дальші зміни торкаються Болгарії, Туреччини та Мадярщини, коли не затим

ста Фюме, що ще у вересні 1919 року несподіваним наскоком д Анунчія дісталось зпід югославянської суверенности під панування Італії.

Болгарську Тракію антанта признала була Греції. Нині це область в турецькім посіданні, так само як і низка середземно-морських островів, що їх зараз по війні антантські миротворці признали були Греції, хоч за несповна рік мусіли віддати назад обновленій Туреччині. Мадярщина у Тріянон обкроєна до 92.000 км. збільшилася на основі недавного віденського арбітражу до 104.000 кв. км. Мандатні країни Трансйордавія та Ірак стали незалежними державами. Договір в Анкарі з 1926 року змінює кордони Сирії у користь Туреччини. Таких і подібних їм поменших коректур повоєнного територіяльного й політичного ладу, побудованого на версайській системі є більше і в сумі вони цілковито змінили повоєнний уклад сил.

Союз держав, відомий під назвою антанти, нині не істнує. Ніхто не всилі сказати, чи істнує також т. зв. Мала Антанта, чи є ще в дієвій силі французько-польський та французько-совітський союз. Як дійсні потенціональні сили европейської практичної політики мають свою вагу французько-анґлійський та німецько-італійський союз, або т. зв. вісь Берлін-Рим. Усе інше в повному пливкому стані. Зпоза европейської мряки не видно ще виразних обрисів нового укладу міждержавних та міжнаціональних відносин. Тому двацятьліття закінчення великої війни світове громадянство стрічає не в піднесло-радіснім, а в нервозно-трівожнім настрою.

——o——

Росіяни як чинник на Сході.

I.

Очі нинішньої Европи щораз пильніше звертаються на схід, у напрямі СССР, як терену близької боротьби за поширення впливів. Самі комуністи передбачали цю велику й остаточну боротьбу, коли співали: „Ето будет последній решітельний бой".

Все вказує, що справді буде це бій останній і рішальний. Ріжниця лише та, що вони сподівалися його в західній Европі, а він відбудеться на просторах СССР. Без сумніву він відбудеться і на теренах України. Деякі польські публіцисти передбачаючи цей зудар, давно вже студіюють ситуацію на сході Европи, зокрема присвячують немало уваги й москалям.

Західні народи, як і деякі українці уявляють собі Росію та росіян такими, якими звикли бачити їх до революції. За найяскравіший приклад може служити ще недавна Чехословаччина: для неї СССР все ще був Росією, а червоний московський уряд — російським урядом. А хіба інші народи інакше уявляли та ще й сьогодн' уявляють собі росіян і СССР? Хіба польські народовці інакше малюють їх собі? Хіба наші москвофіли набрали вже іншого погляду?

Ріжні сприятливі умовини Московщини зродили експансивний російський імперіялізм. Він ішов під гаслом „собірнія русских земель", „освобожденія славян" оборони православія, „усміренія" сусідів-інородців" звільнення Гробу Господнього від влади „невірних" (турків), славянофільства, що мало привести до „злиття славян у русском морі" і т. д. — намагався захоплювати все, що було слабе й безборонне. Майже пятьсот років мілітарної експанзії Московщини у всі сторони мусіли своєрідно оформити російську душу, зовсім не так, як оформлювалася душа західних народів, які після довших війн затрималися в окреслених межах і всі свої сили звернули на оборонну, культурну та господарську працю, зокрема — на здобування кольоній за океанами, а не — в сусідів.

Врешті й самі росіяни, порівнюючи себе з іншими народами світу, перестали розуміти самих себе. Вислів цього незнання самих себе знаходимо в одного з російських поетів:

„Умом Россії не обнять...
„Єя особенная стать.
„В Россію можна только веріть.

Завойовницький комінтерн, у самій своїй природі імперіялістичний, знайшов собі осідок у Москві, в самому серці російського пятьсотлітнього мілітаризму.

Завойовані терени не були для Росії тим, чим були для західних держав кольонії — не стільки теренами культурної експансії, джерелами сирівців та інших багатств, скільки базами для дальших випадів і завойовувань. Цими виключно військовими цілями пояснюється те, що росіяни не лише не підіймали культури туземців, хочби у власних інтересах, але навпаки — нищили її. Вони позбулися Аляски, коли побачили, що вона не надається для дальших мілітарних випадів, зате передерлися в безвартісні закаспійські степи, щоб мілітарно загрожувати сусідам або впливам европейських держав.

Від Івана Калити й до останнього часу росіяни з причини безпереривної мілітарної експансії і здобування все нових теренів, **не спромоглися виробити в собі відчування своїх етнографічних меж, властивої батьківщини: їхне „отечество" все розширювалося і було для них скрізь там, де станув ногою російський салдат.** Анґлія, Франція, Німеччина, Еспанія та інші мали метрополію-батьківщину і мали кольонії, як щось поза батьківщиною, як додаткові частини держави. В психіці росіян такого відчування, такого поділу близького й далекого, свого й чужого, рідного й стороннього не було. Де платили „жалованя", де можна було добре заробити й сито жити, там було й „отечество".

Розтягнене поняття батьківщини на всі чужі, здобуті силою терени мало в собі щось із сьогоднішнього інтернаціоналізму. А коли до цього додамо ще „общинное" (спільне) володіння землею, то легко зрозуміємо, що комуна й інтернаціоналізм були лише поглибленням і оформленням того, що виплекали в душі росіянина минулі століття. Коли з уст Сталіна та інших червоних достойників злітають слова „отечество" та „патріотизм": то це означає таксамо добре Еспанію та Китай, хіба що з додатком „комуністичне" отечество та „червоний" патріотизм.

Національне почуття та національні ідеали для росіян це речі в значній мірі чужі, в кожному разі нескристалізовані. В росіян почуття батьківщини цілком заступило почуття держави, а національне почуття — державний патріотизм. Через те вони не могли зрозуміти потреби національної окремішности інших народів, ототожнюючи його з сепаратизмом державним, із зрадою. Кожний, хто згадав про рідну мову, шко-

---

КАРО. 3

СИМПАТІЯ З ОГОЛОШЕННЯ.

— Ах, Зіно! Яка ти догадлива. Отже не мушу тобі всього говорити. Тільки знаєш... Мені так якось дивно. Таж моя Ірка має вже десять літ, Ігорко вісім, — а мені досі ні разу не довелось зустріти **такого** мужчину...

— Якто **такого** мужчину?

— Но, бо ти говориш про бурачковий капелюх з білим перцем і бачу перед тобою розгорнене „Діло". А тепер тільки трошки подумай і зразу вгадаєш. Ця дама, — це...

— Ти, Любцю? Хіба ти певна цього?

— Та ні. Я не зовсім певна, але так мені якось здається. Так мені якось дивно затріпотіло серце, як я прочитала те оголошення. Маю якесь таке дивне прочуття, що саме тепер надходить до мене та велика неназвана сила, яку люди сірих буднів звуть любовю. Таке якесь почуття огортає мене, немов би я мала пережити якусь велику небувалу любов. Таку неймовірно сильну і правдиву, які тільки у книжках бувають. Бо, подумай сама: починається так, якби у якомусь справжньому романі. Він несміливий, такий, що навіть очей на неї не може піднести. Вкінці гаряча пристрасть на згадку про неї не дає йому ні їсти, ні спати і щоб її заспокоїти, — він ходить усіма вулицями великого міста і шукає її, себто мене. Не находить довго, предовго, аж муки їхні кінчаються, коли він надумався дати оголошення до газети. Подумай собі, чи це не роман? А до того додати ще заздрість зраженого чоловіка — це все направду знаменита тема до повісти, а я...

— Гов, Люба. Як бачу, симптоми твоєї серцевої хороби стравшніші ніж я думала. Із твоєї промови видко, що це не я, а ти повинна стати письменницею, а ти хочеш, щоб я тобі листа до нього складала? Таж ти напишеш краще від мене, бо щиріше, а я... я ніколи нічого подібного не переживала.

— Ні, Зіночко. Ти напишеш листа краще від мене. Я тебе дуже прошу. За те дістанеш слоїчок тих знаменитих конфітур зі зелених помідорів разом з приписом, добре?

— Чи я знаю, що мені з тобою робити?

В голосі Зіни немов чути нотку розчарування.

— Ні, Зіночко. Не відмов мені. Хоча хвилинами мені здається... Чи я знаю? Знаєш, що я ніколи не вмію обсервувати інших жінок, як вони убрані. Я завсіди занята або своїми господарськими справами або якимись громадськими так, що просто не вмію звертати уваги на те, як інші вбираються. Але мені здається, що тепер дуже багато пань носить бурачкові капелюхи з білим перцем і деколи думаю, що може це не я... Але ні. Дотого ще бронзовий плащ і вулиця Генінґа, де я завжди висідаю. Так, це цілком певне. А який ти маєш капелюх?

— Я? (Зіна хвилинку надумується. Ні, нехай малпа тішиться дальше!). Хіба ти не знаєш?

— Бо знаєш, Зіночко. Мені так мов крізь сон здається, що ти маєш також бурачковий капелюх, автім...

— Так, я взяла спершу бурачковий, але мала його тільки єдиний раз на голові, а потому відміняла на зелений. Тай тоді я **не їхала трамваєм.**

— Но, знаєш, Зіню, ти так, немов трішки ображена. Та я навіть не моглаб собі подумати чогось подібного про тебе. Ти така надавичайно поважна...

— Ну, певне, що **чогось такого** годі про мене подумати. Але вертаймось до властивої справи. Отже ти мабуть хотілаб, щоб я уложила тобі листа до тої твоєї симпатії? Якщо так, то скажи мені, як він виглядає, щоби я могла більш-менш орієнтуватись, що писати.

— Алеж, Зіночко. Я не маю поняття.

Зіна ховає глумливу усмішку.

— Отже ти, Любко, навіть не знаєш, хто це такий? А може це який череватий старий панок? А може припадково який товариш твого чоловіка, щож тоді?

— Е, не лякай мене. Якось треба то так спритно уложити, щоб він не довідався, хто я а я, щоб напевне могла знати усе про нього.

— Отже даєш мені повну свободу у темі листа? Чи можу наблягувати, наприклад, що ти його вже віддавна знаєш, що ти вже здавна знаєш, що він — твоя братня душа і...

— Ах, Зіню! Прекрасно, чудово. Так, так. Можеш те все понаписувати. Я тобі буду дуже вдячна. А чи не моглаб ти зараз написати. Я пождалаб.

— О, ні. Краще зажди дома. Катруся тобі принесе. Так при тобі мені незручно писати.

— Но, то я вже йду. Па, Зіночко. Не гнівайся на мене. Я тебе хочу відмолодити. Хочу нагадати тобі ті часи, як ти нераз і чотири задачі писала на одну тему.

— На одну тему? Себто, як ти думаєш?

— Но, ні, ні. Я не думаю дослівно „на одну тему", але...

— Иди вже иди, Любцю. Почуваю, що охоплює мене письменницький настрій. Треба його якстій використати, щоб гарно написати.

— Щераз па! До побачення, Зіночко.

Зіна дуже старанно замикає двері.

— Ех. Якби так та малпа хоч трішки була догадлива, то зараз вдалалаб, що я справді зараз напишу дві задачі **на цю саму тему.**

(Далі буде).

ку, організацію тощо, був в їхніх очах бунтарем, ворогом держави.

Російська маса, вихована на вікових наступах на сусідів та на перемогах, оточила своїх царів і вождів якоюсь містичною авреолею, бачила в них майже якихось чародіїв. Обезличені, позбавлені ініціятиви й самодіяльности, ці маси черпали свою певність і віру в силу та непереможність Росії, а в тому й свою, — з влади, з призначених їм провідників. Віри в себе й здібности діяти самостійно в них не було. Цим пояснюються явища останньої війни: російське військо було добрим військом, поки перемогало й ішло — вперед; при відвороті чи при загибелі свого ближчого провідника воно оберталося в панічну, безвільну отару. В такому моменті кожний, хто мав би доброго бука, міг би зараз узяти цю отару в руки.

Програна з Японією почала в очах російської маси розвіювати авреолю вождів. Велика війна й мінні удари з рук німців продовжили цей процес. Коли-ж упав царський престіл, російська маса враз залишилася безвольна, безчинна та глуха на поклик патріотичної інтелігенції.

Отут виступає величезна ріжниця між українською (та іншої національности) масою і масою російською. В той час, як перші зараз зарухалися й почали улаштовувати своє життя в нових умовинах, російська маса розгубилася. В такому стані й взяв їх голими руками невеличкий гурток комуністів, що здебільша складався власне з легковажених „інородців".

У нас на Україні аж забагато звилося ріжних провідників, вождів отаманів, а в Московії не було кому взяти в свої руки ініціятиви, щоб не допустити до влади чужинних комуністів. У нас маса дала величезну кількість повстанців від ріллі, що назавжди могли знайти собі доброго отамана; також маса скорилася. І інтелігенти, а серед них б. старшини не всилі були приєднати до себе хочби невелику кількість недавніх вояків селян. В 1919—1920 роках це явище виступило особливо яскраво: коли рештки царської армії заломалися при зударі з червоними в районі Києва, солдатня почала розсипатися, і ми бачили в боях відділи, зложені з самих офіцирів.

Такою самою пасивною залишилася російська селянська маса за час усього двацятилітнього панування большевицької влади. В той час, як на Україні, в Грузії, навіть на Білорусі селянська маса раз-ураз вибухала, хроніки, здається, не записали ніодного повстання російських хліборобських мас.

Бо психічно вони до цього нездібні

II.

В такому психічному стані заскочать росіян і неминучі події на Сході, з тою лише ріжницею, що по-перше вони тепер позбавлені численної колись інтелігентської верстви, по-друге, що сьогоднішні керманичі Росії не тільки позбавлені колишньої містичної авреолі чудодіїв, за якими можна сховатися, але й є чужі їм по крові й духу, по-третє, ці керманичі сьогоднішньої Росії мусять передовсім думати за свою власну шкіру та в разі небезпеки — тікати. Врешті російська маса після нового двацятьлітнього червоного рабства мусить бути ще більш пасивна.

Чому — річ зрозуміла.

Національної свідомости, в нашому розумінні, як ми сказали, в росіян нема. Поняття вузької батьківщини теж нема. Етнографічні кордони для них не істнують. Поняття „отечество" й „російська влада" злилися з туманним і чужим інтернаціоналом та з володарами-чужинцями.

Яку-ж, у нових умовинах, силу уявляє собою сьогодні наша етноґрафічна Росія чи правильніш — Московія й російський нарід? Особливо, коли поставимо поруч народи Европи, які за ці двацять літ дійшли до високого розвитку національної свідомости, що просякла в широкі маси? Відповідь коротка: **Московія — це велитенський дуб, унутрі струхлявілий, який від одного сильного удару може впасти й розсипатися.**

Зрозуміла річ, що кількадесятьміліоновий російський нарід не може щезнути з землі. Але щоб не загинути, він мусить відступити до своїх етноґрафічних кордонів — до кордонів історичної Московії — і почати психічно оформлюватися слідом за іншими народами та вироблювати в собі національний ідеал, національну свідомість і почуття, себто мусить знайти свою національну батьківщину й самих себе.

Дивно цей присуд може звучати навіть для неросіян! Росія може вернутися до меж Московії?! Щож. Хіба не скінчилася казка „першого" й „другого" Риму? Хіба не залишилися від римської імперії і Візантії лише маленькі народці й держави? Чому-ж це не може статися з „третім Римом", як казали гордо росіяни, — з Москвою та з Московією?

Росія зробивши своє історичне коло мусить вернутися на своє місце.

Цікава в цій справі брошура відомого російського діяча В. В. Шульґіна „Аншлюс і ми" (Білгород, 1938 р.). Бачучи пробудження й національне оформлення українського народу, він каже:

„Цей фольк (мова про **український нарід**), якщо вдасться його створити, **поверне колесо історії назад і... перемінить північ Росії в таку країну, якою вона була до Богдана Хмельницького, себто зведе Росію до рівня і ступня Московії**".

Російський чорносотенець пише: „Якщо вдасться український нарід „створити", бо не вірить, що український нарід уже живе.

При найближчій боротьбі москалі самі найкраще переконаються, в якій мірі сила цього народу жива. Остання війна зробила несподіванку неодній державі, що нехтувала національне пробудження народів, яких не хотіла признати реальною силою у своїх обрахунках.

В. Островський.

Не лишайте без помочі стрільців УГА — тепер немічників, — що вже повних 20 літ зносять по геройськи тягар воєнного інвалідства.

Що писало „Діло" 50 років тему.

Понеділок, 26. листопада 1888.

„БОРОТЬБА ЗА РУСЬКЕ ПИСЬМО".

У передовій статті під таким наголовком читаємо про боротьбу українського народу за те, щоб уряди у письмах до українців уживали української азбуки. Розпорядок австрійського міністерства казав, що уряди не обовязані вживати української азбуки, тому вони хоч уживали української мови, писали латинкою. У справі одного такого письма львівської дирекції поліції „Народня Рада" рекурсувала безуспішно до намісництва та міністерства внутрішніх справ. Це останнє у своїй відмовній відповіди подало такі мотиви:

„Міністерство... не взяло на увагу рекурсу... бо розпорядок міністерства з 10-го квітня 1861 р. має обовязкову силу, і також з уваги, що після переведених доходжень не стверджено виключного вживання в письмі і друку руських букв, напаки: стверджено вживання в письмі як теж і в літературі та руському денникарстві також латинських букв".

„Діло" у дальшій частині статті збиває ті аргументи міністерства стверджуючи, що українці ані в письмі, ані в літературі і журналістиці не вживають латинки".

„МУСЯТЬ ЛАДИТИСЯ ДО КРИТИЧНОГО РІШЕННЯ"

В політичному огляді читаємо:

„Як характеристику теперішньої політичної ситуації подає „Час" такий погляд на ту ситуацію, що походить з півурядового берлінського джерела. Передбачувати війну під кінець листопада річ не конче мудра. Підготова до війни випала би в зимі, а чейже можна напевно сказати, що зимова компанія була на Поділлі і т. д. колись можлива з арміями, що мали 20 до 25.000 людей, але з нинішніми арміями та річ зовсім неможлива. Але що принесе найближча весна чи найближче літо, того не можна передбачити. Недовіря не усунено; суперечність інтересів є, як і була; недовіря між Німеччиною й Росією, антагонізм між Росією й Австрією. Ці три держави мусять безперестанно ладитися до критичного рішення. Німці бояться, щоби Росія не ввійшла в союз із Францією та щоби обі разом не напали на Німеччину".

Історичний документ.

На мурах Львова появилася кілька днів тому відозва, якої текст подаємо для реєстрації, як історичний документ. Під відозвою кількадесять підписів із премієром ген. Складковським на чолі.

Polacy! W bieżącym roku miasto nasze obchodzi 20-tą rocznicę Obrony Lwowa. W dniach listopadowych społeczeństwo Lwowa przeżywać będzie wspomnieniem swoje wielkie dni krwi i chwały, które w dziejach Polski Odrodzonej zapisały się wspaniałą kartą rycerską.

Lwów, przed 20-u laty okazał się godnym siebie i Polski. Zaskoczony inwazją odpowiedział czynem żołnierskim. Zmartwychwstanie Polski witał trzaskiem wystrzałów karabinowych, i swoje prawo miłości Ojczyzny okupił krwią najlepszych synów.

Wielkie zdarzenie, którego 20-tą rocznicę obchodzić będziemy w tych dniach jest nietylko tytułem wiecznej sławy Lwowa lecz stanowi ono również bezcenny skarb moralny, z którego czerpiemy i czerpać będziemy siły do niezmordowanej codziennej walki o wielkość Polski.

Duch obrony Lwowa, z którego zrodził się nasz Wielki Listopad, żyje wśród nas. Jest motorem naszego życia zbiorowego i drogowskazem dla naszych poczynań.

Bądźmy posłuszni jego nakazom. Idea, która w listopadzie 1918 roku prowadziła lwowskie dzieci do heroicznej walki orężnej, woła do nas z każdego kamienia murów lwowskich z za każdego węgla ulicy lwowskiej.

Ze skarbu bezcennego, który dała Polsce obrona Lwowa nic nam uronić nie wolno. Każdy lwowianin, każdy Polak zamieszkały we Wschodniej Małopolsce, musi bez przerwy odbudowywać i rozszerzać moralnie Ojczyznę na tej ziemi, którą uprawiał polski trud i oblewała krew od zarania historji przed tysiącem lat, aż do ostatnich dni.

W XX-lecie Obrony Lwowa, gdy schylamy sztandary przed naszym wielkim Wspomnieniem, wsłuchajmy się w głos historji i w głos naszego przeznaczenia.

Głos ten każe nam umacniać placówki i maszerować w żołnierskim zwartym ordynku naprzód.

Obywatelski Komitet obchodu XX-rocznicy obrony Lwowa.

Посвячення хрестів на могилах

УКРАЇНСЬКОГО ВОЯЦТВА.

Варшава, 20. листопада 1938.

Українська кольонія у Варшаві вміє шанувати память Тих, що їм доля судила на терн истому шляху до волі скласти голови по чужих, далеких від української землі цвинтарищах.

Сьогодні після обіду зібралося кількасот варшавських українських громадян на православному вольському кладовищі, щоб звеличати **посвячення 30-ох камінних хрестів - нагробників на могилах українських вояків.** Нагробні хрести уфундувало **Українське Воєнно-Історичне Товариство.** Всі вони — трираменні — свідчать серед чужих могил про славу української зброї.

Урочистість почалася у цвинтарній церкві **парастасом по 359 лицарях Базару,** який відправив по українськи **о. прот. Ботаревич** в сосл. **о. діяк. Климюка.** Співав Український Національний Хор. Опісля вирушив з церкви хресний похід, очолюваний репрезентантами українських установ та організацій з **ген. Сальським, проф. Лотоцьким, полк. Садовським** і **дир. Ковальським** у проводі.

На кожній могилі відслужено частину парастасу й посвячено хрест. А могил тих за останні роки прибуло багато. Поміж суворими воящькими хрестами з тризубом, спочивають тут м. і. проф. В. Біднов, ред. Саліковський, проф. П. Холодний, мін. Сулятицький, ген. Недзведзький і ген. Змієнко.

Добре сталося, що знайшлося товариство, яке без розголосу та відкликів до жертвенности громадянства — виключно своїми фондами — увіковічнили українські могили, що в них лежить українська історія і з яких живі черпатимуть силу на дальші дні української праці й боротьби.

•

Українська молодь Варшави вшанувала память героїв Базару **традиційним українським парастасом** у підземельній церкві православної катедри на Празі, який за почином **Української Студентської Громади,** відслужив **о. архим. Палладій.** О. архимандрит попередив урочисту панахиду глибокою проповіддю — словом до української молоді. Простору церковцю заповнили ущерть молоді і старше громадянство. У. С. Г. взяла участь з прапором. Співав студентський хор.

Зле сталося, що обі ті урочистости **на одну інтенцію** відбулися рівночасно у двох віддалених від себе пунктах міста. Це мусіло розбити учасників на дві групи

КТВ.

З природи і життя.

Майбутне та кінець світа.

Для людини поняття кінця світа рівнозначне з кінцем чи загибіллю нашої землі, бо коли згине життя на землі і вона стане мертва, тоді для людини згине той світ, що віддзеркалюється у наших змислах.

Космічний початок і кінець.

Таксамо як народини землі, так і її кінець не може виступити із земських льокальних причин, тільки з зовнішніх, всесвітніх. Земля та її доля тісно злучені з долею всесвіта, а передовсім з долею нашого сонця. Тому наука не шукає причини кінця життя на землі і самої нашої планети в таких льокальних причинах як „потоп", що залле суходоли, вибух вулькану чи землетрус. „Кінець світа", себто кінець життя на землі та її самої може наступити і прийде лише внаслідок невблаганної еволюції, яка відбувається у всесвіті.

Одним з найпопулярніших поглядів на „кінець світа" є припущення про можливість зудару землі з якоюсь кометою чи звіздою. Одначе астрономи кажуть, що така смерть нашого світа дуже мало правдоподібна, бо такий близький перехід звізди коло землі можливий тільки раз на кілька біліонів років як це вже раз сталося тоді, коли повстала наша планетна система. Щодо комет, то вони не такі небезпечні ,як цього багато людей боїться. Ось нпр. у 1910. р. земля найшлася в обсязі „хвоста" великої комети Галлєя і нічого нам не сталося. Метеоритів спадає на землю щодня коло 1,5 міліона, та вони дуже маленькі і не викликують здебільша ніяких шкід. Навіть такі великі метеорити, як славний метеорит, що впав у 1908. р. на Сибірі, може викликати тільки місцеві наслідки, а не пошкодить цілій землі.

Життя звязане зі сонцем.

Кінець живих істот на землі і переміна землі у мертвий ґльоб залежить від сонця. Сонце є тим благодатним чинником, що вможливлює та підтримує життя на землі. Одначе це не діється даром. Сонце огріваючи та освітлюючи землю, тратить при цьому багато своєї матерії, свого „живого тіла", яку у формі проміннної енергії світляно-тепляних променів висилає зі себе.

Славний астроном Джінс представляє свою теорію про старість та загибіль нашого земного світа. Він каже, що поступнева втрата маси сонця, що заміняється у промінну енергію стає причиною, що земля притягана слабше ослабаючим, зменшеним сонцем віддалюється від нього із скорістю 1 метра на сто літ, так, що по біліоні літ її віддаль від сонця, свого осередка світла і тепла зросте на 10 прц. нинішньої. Тому хоч би і сонце висилало таксамо багато світла і тепла, то через більшу віддаль буде слабше огрівати землю на 20 прц., а температура на землі буде на 15° Ц нижча. Одначе беручи на увагу, що до того часу зменшене масою сонце буде висилати менше проміннної енергії, то згаданий вчений припускає, що вже по часі більона років температура на землі обнизиться на 30° Ц. Тоді замерзлиб усі води на землі, усі моря, озера та ріки, — таксамо вигинулиб ростини та тварини. Людство не моглоб довго жити у таких умовинах і люди вигинулиб з голоду та холоду.

Еміграція на інші планети.

У таких умовинах людство мусілоб рятуватися втечею на інші планети. З них тільки дві можуть входити під увагу; перша — це сусідня планета, ближча до сонця, **Венера** на якій тоді буде така температура, як сьогодні на землі. Одначе тут є одна засаднича перешкода, — а саме астрономічні обсервації виказали, що атмосфера Венери має ледви 1/1000 частину тої кількости кисня, що її має атмосфера землі, — тому люди, що прибулиб на Венеру, мусілиб удушитися

Друга планета, на яку моглоб еміґрувати людство, покидаючи завмираючу та сковану в обіймах вічного леду землю, — це **Марс**, сусідня планета землі дальше від сонця. В атмосфері Марса є 15 прц. кисня в порівнянні з атмосферою нашої землі, що вже створювалоб ліпші можливости життя, ніж на Венері. Одначе треба взяти під увагу, що і Марс віддалиться від сонця і температура на ньому буде ще нижча, ніж на землі, тому не булоб навіть сенсу міняти землю за Марс.

В обіймах вічного леду.

Старість та аґонія нашої землі триватиме довго; вона протягнеться на багато тисяч, а може міліонів років, — спричинена за малим допливом соняшного тепла. Спершу загине життя в підбігунових просторах, потім у поміркованих смугах, де нині живе біле та жовте людство, а вкінці вічні леди покриють і нинішню гарячу смугу, краї чорних людей. Замерзнуть водопроводи, а з ними стануть великі електрівні, що досі давали енерґію, світло та тепло змерзлій людности.

Крім такого образу кінця нашого світа, є ще можливість іншого, приспішеного. Як кажуть астрономи, наше сонце належить до типу звізд, які находяться в „небезпечнім стані"; такі звізди можуть нагло зачати корчитися і рівночасно зменшувати до незвичайно малих меж кількости випроміненої енерґії (світла і тепла). Колиб наше сонце перейшло до звізд такого типу, тоді наші моря сталиб скоро ледом, а атмосфера остудилась би на плинке повітря, бо температура землі рівнялась би тоді коло 200° Ц нижче зера. Ціла поверхня землі булаб покрита 7 метровою верствою повітряного снігу, що повстав би з остудження водної пари, що находиться у повітрі

Майбутнє життя.

Одначе ті образи це далека кінцева будуччина нашого світа. Покищо як мешканці землі, ми живемо на самому початку початків життя. Перед людством ще ціла довга будуччина, так як перед людиною, що прокинулася мрячним раннім-ранком — стоїть цілий довгий день. Природники припускають, що життя людства поплине осьтакими шляхами: роззброєння, утворення Злучених Держав земної кулі, загибіль суспільних недуг як туберкульози, пістряка (рака) та ін., продовження людського життя та поправа раси. При кінці людство опанує міжпланетні простори і пізнасть найближчі до землі небесні тіла.

Астрономи кажуть, що життя на нашій землі мусить мати свій кінець. По повільним завмиранні буде земля кружляти коло сонця, що холонутиме, як мертва, холодна планетна брила, покрита сніжним покривалом снігу. Хоча нам нічого боятися такого кінця, бо ми щойно живемо на початку тих часів, яких кінець буде такий сумний, всеж людська думка вже сягає і туди, як це прегарно описав ґеніяльний письменник Велс у своїй фантастичній повісті „Машина часу".

Б. Г—й.

Людська слина і бактерії.

Людська слина має між іншим ту прикмету, що затримує розвиток хороботворчих бактерій, а деякі навіть забиває. Деякі вчені занялися дослідами над причиною такої дезинфекційної сили людської слини. Показалося, що тим чинником людської слини, що шкодить бактеріям є сіркоціянові сполуки, що находяться у слині. Лікарі переводили досліди в той спосіб, що мішали бактерії туберкульози (сухіт) т. зв. палочки Коха зі слиною і для контролі з фізіольоґічною рідиною, себто з 9 прц. розчином кухонної соли. У висліді палочки сухіт, вміщені в розчині соли, буйно розмножувалися, а змішані зі слиною не розмножувалися, або розмножувалися тільки дуже слабо. Інші досліди перевели на морських свинках. Морські свинки є улюбленими досвідними тваринами дослідників, бо вони своєю реакцією на всякі зовнішні чинники дуже пригадують людину. Одній групі свинок впорснули сухітничі заразні змішані з людською слиною, другим такі самі заразні змішані з розчином соли. Перша група не занедужала на туберкульозу, у другій майже у всіх тварин появились сухітничі зміни.

Дослідники ствердили далі, що згаданий бактеріовбивчий чинник є субстанцією опірною на діяння високої теплоти, бо навіть коли підогріти слину до 80° Ц, він не нищиться. Ці сірково-ціянові хемічні сполуки, що так шкодять хороботворчим бактеріям, головно палочкам туберкульози, находяться в людській слині в одній сотій процента. Щоб напевно ствердити, що саме сірково-ціянові сполуки шкодять бактеріям, дослідники діяли на бактерії односотно-процентовим розчином сірко-ціянків. Показалося, що по 24 годинах діяння тих розчинів на бактерії ,вони ослабали в рості та розмножуванні таксамо, як по діянні людської слини.

Тиждень боротьби з пістряком.

Пістряк (рак) — лихий новотвір людського тіла, став в останніх часах такою частою недугою, що занепокоїв широкі маси людей та лікарів. Як подає відповідна статистика на цілім світі вмирає річно коло 1,5 міліона осіб наслідком винищування тіла, яке є найважнішою шкодою, що її приносить людському орґанізмові цей лихий новотвір. В Польщі гине річно коло 30 тис. осіб, себто що 15 хвилин вмирає у цій державі одна особа.

Початок недуги є звичайно непомітний. Може він повстати в кожнім орґані тіла, а найчастіше розвивається в кормовім проводі, в жіночих родних орґанах, грудях та устах. Тому треба конче удатися до лікаря чи відповідного амбулятора, коли хтось завважить такі підозрілі прояви як малі ґузки в грудях, ранки, що не гояться на язику, устах чи шкірі вонючі чи кроваві витіки з родних доріг, довготривале кишкове розладдя сильне вихудження та упадок сил без видної причини.

Коли скоро піти з такими підозрілими хворобливими проявами до лікаря, тоді тим лекше можна вилікувати цю лиху та небезпечну недугу.

Акцію проти пістряка розвивають у рямках протипістрякового тижня (23.—30. XI.) польські протипістрякові інституції. В тому часі будуть виголошені відповідні ґутірки у радіо та фільми (у Львові дня 27. XI. в неділю в кіні Химера в год. 10,15).

Скаженина в Палестині.

Рівночасно із завзятими бійками між арабами, англійцями та жидами в Палестині ще одно нещастя навістило цю країну — пошесть скаженини. Скаженина тепер дуже поширена в Палестині. За 1936 р. там перевели лікування 1350 осіб, що їх покусали скажені пси (910 осіб), коти (123), шакалі, лиси, щурі та ін. У тому самому році признали хворими на скаженину багато звірят як нпр. 10.608 псів, 1346 котів, 1301 диких шакалів та ін. Рівночасно показалося, що палестинці є дуже опірні на скаженину, бо з такого великого числа покусаних помер лиш один арабський молодець і дві особи, що не побирали впорсків із сироватки проти скаженини.

Алькоголізм стелить ліжко сухотам.

Сторінка без політики.

КАРІЄРА ДАЛЯДІЄ.

Не лиш французька преса, але і преса цілого світу присвячує багато місця новим політичним дорученням теперішнього французького премієра Едварда Даладіє. Зокрема слід підкреслити, що з особливим зацікавленням займається його діяльністю німецька преса. Вона присвячує йому багато уваги не лиш з причини його високого становища, але і з уваги на його минуле. З тієї преси можна довідатися багато подробиць його життя.

Пильний син пекаря.

Коли мешканці малих уличок Карпентрас, віддаленого на 25 км. від Авініону, бачили малого Едварда Даладіє, сина пекаря з вулиці де ля Тур-о, який розносить у ясних кошах печиво, не догадувалися, яку велику карієру зробить той малий, спокійний, тихий та пильний хлопчина. Батько радувався його успіхами в науці, тому теж малий пекарчук розносив печиво та помагав батькові тільки у вільних від науки хвилинах. Батьки мріяли про те, щоб їх син став урядовцем, може міським радним, а може навіть і посадником.

Папіроски й політика.

Даладіє пильно вчився та складав іспит за іспитом. Але він уже тоді курив пристрасно папіроски та цікавився... політикою. Молодий Даладіє був мовчаливий і замкнений у собі, хоч мав усього 16 літ. Одначе його карієра пішла спершу іншими шляхами. Він став учителем історії, яку викладав у гімназії в Марсей та в Ліоні. Дивним збігом обставин одним із професорів Даладіє був Едвард Еріо, який згодом був великим приятелем Даладіє. Згодом, по літах доволі часто змінялися оба Едварди в управі одної з найповажніших міщанських партій Франції. Приятелі Даладіє просто не могли надивуватися, що Даладіє, завжди маломовний і мовчаливий, тим більше, що прикметою полудневих французів завжди є веселість і говірливість. Даладіє називали Едвардом Мовчаливим.

Світова війна кидає Даладіє під Верден. Там пережив він усі страхіття війни. За геройство він дістав почесну легію та чотири похвали у приказах своєї держави.

„Бик із Бокліс".

По закінченні світової війни Даладіє кидається з цілою енергією до політики та швидко займає одно з провідних становищ у радикально-соціялістичній партії. Він здобуває мандат з округи Бокліс. Не зважаючи на засадничі прикмети своєї вдачі, мовчаливости і стриманости, він виявляє в політичній діяльности великих розгін, зокрема в парляменті та дістає в політичних колах назву „Бик із Бокліс". А Даладіє не говорив багато лиш працював. Він не відступав ніколи перед перешкодами, ніколи не відмовлювався від відповідальности.

Ровером до міністерства

Даладіє — людина не змінюється навіть тоді, коли стає міністром війни. Він завжди один і той сам. У перших днях свого урядування, як міністр поставив ціле міністерство на ноги. Ніхто не міг зрозуміти, як воно можливе, щоб міністр приїздив до праці ровером. Даладіє негайно й коротко вияснив: напружлива праця в міністерстві вимагає для тверезого мозку багато руху. Тому він приїздить до праці ровером.

У приватному житті

У приватному житті Даладіє є прикладним мужом та добрим батьком одного синка Петруся. Книжки, проходи, часописи — це приватна сторінка життя Даладіє, виключно його, особливо від тієї пори, коли він стратив жінку (перед кількома роками). Даладіє має для всіх доволі часу — для свого коханого Петруся, для партії і для Франції, як шеф II уряду.

—o—

Цензорський дотеп.

Коли в 1813 р. московський генерал Тетенгори увійшов до Гамбурга, прогнавши з того міста французів, його витали незвичайно тріюмфально, як справжнього спасителя. Очевидно, всі часописи описували у великих статтях його тріюмфальний вхід до Гамбурга і не щадили при тому ні похвали ні висловів захоплення. У своїх статтях журналісти описували точнісінько як виглядали поодинокі роди зброї московської армії.

А що вже й тоді була цензура, не диво, що цензори дуже дбайливо прочищували всі описи про вхід московської армії, звертаючи пильну увагу, щоб котрийсь із репортерів чимнебудь не образив переможної московської армії.

З тієї дбайливости виходили іноді прекомічні дивогляди, бо цензор справляв ситуації про московську армію, не призадумуючися зовсім над цим, який буде сенс часописної вістки цензорської поправки. В часописі „Гамбургішер Кореспондентен" в описі входу переможної армії було таке речення: „Козаки їхали на малих миршавих конях".

„Миршавих?"

Чи можна вжити такого слова, якщо йде про військо могутнього царя? — подумав цензор і викреслив слово „миршаві". Тоді речення виглядало так: „Козаки їхали на малих конях".

У цім випадку цензор знову почав надумуватися. Правда, коні були малі, він сам їх бачив, але чи можна писати про царські коні, що вони малі?

Подумавши ще хвилину, цензор затесав гостро червоний олівець і черкнув слово „малих". На другий день читачі того гамбурського часопису читали поважно з захопленням статтю до того місця, доки не довідалися, що козаки їхали.. на конях. „На чім-же мали їхати" питали себе гамбурські читачі, покладаючися зі сміху. Справді „дотеп" цензора був знаменитий, коли зважимо, що то був 1813 р.

—oo—

Гостра відповідь Дюма.

Одного разу Олександер Дюма сидів у першому ряді Французького Театру на прем'єрі своєї песи „Весілля Людвика XIV." Підчас перерви приступив до нього один з академиків та запитав, чи він, як автор вдоволений зі своєї песи. Очевидно Дюма був вдоволений, бо публика з ентузіязмом оплескувала песу. Дюма зовсім не скривав свого вдоволення. По хвилі Дюма так відповів:

„Зі своєї песи я тимбільше вдоволений, що вчора я бачив на цій самій сцені „Глядіторів" недавно померлого Сумета. Публика підчас тієї вистави зівала або спала.

Безпосередньо після тих слів, академик, який був гарячим звеличником Сумета, звернув увагу, що хтось голосно хропе. Тоді академик звернувся знову тріюмфально до Дюма та з усміхом показав на глядача, який пресмачно спав.

— Весілля Людвика XIV." подабається так само, як „Глядіятори", якщо не більше!

На те Дюма відповів з усміхом, щоб не дати пізнати по собі збентеження:

„Алеж прошу вас, той глядач спить ще від учора. Взагалі, як я побачив його тут заспаного, я стратив надію, щоб хтонебудь міг його пробудити після того, як він побачив песу Сумета.

ВЕСЕЛЕ.

ПОЛІТИЧНЕ ПОРІВНАННЯ.

Французький міністр війни Даладіє ... таємничий і мовчаливий. Ніхто ніколи не ... міє відгадати, що він думає, що робить та ... має пляни.

Один мароканський головач, паша Главі ... був недавно на авдієнції в міністра. Коли ... відтак запитали, яке враження на ньому ... Даладіє, мароканець відповів:

— Даладіє — це пес без хвоста. Ніколи не ... відомо, чи він вдоволений, чи ні.

ОБЕРЕЖНИЙ БОЖЕВІЛЬНИЙ.

Два умово хорі кладуться спати. Один з ... них одягає грубі юхтові чоботи на подвійній ... підошві і відтак кладеться до ліжка й ... вається периною.

— Що ти робиш? Ти збожеволів — ... другий божевільний. — Навіщо тобі чобіт...

— Бачиш перед кількома днями ... лося, що я станув на розбиту ... шкульно покалічив собі ноги. Від того ... рішив ніколи не кластися без чобіт.

ДИТЯЧА ЛЬОГІКА.

— Мамусю, правда, що чорні кури ... ші від білих?

— Чому так думаєш синцю?

— Бо чорні кури зносять білі ... кури не вміють зносити чорних яєць.

ТРУДНОЩІ.

— В цім плащі ви навіть не зорієнтуєтеся, ... що дощ паде.

— Добре. Але яким чином я зорієнтуюся, ... що дощ перестав падати.

КОМПЛІКАЦІЇ.

Лікар приходить до пацієнта в ... молодої доглядачки:

— Чому пацієнт такий побла... Що трапилося?

— Комплікації, пане докторе! Жінка ... цієнта ввійшла саме в тій хвилині, коли ... не цілував...

Загальні Збори і Свято ощадности Пром-банку

У звязку зі швидким розвитком Пром-банку ця установа вводить новини, які успрavнюють її діяльність. В останньому прийшлося розвязати справу участи членів в Загальних Зборах. Ще 31. XII. м. р. число членів Пром-банку виносило 815 (з загальною сумою вплачених уділів 46.627.05 зол.). За 10 місяців праці кількість членів з вплаченими уділами зросла на дальших 900 членів. Одночасно сума вплачених уділів майже потроїлася. До важности рішень Загальних Зборів треба в цю пору присутности найменше 140 членів. Досвід вказує, що досі ніколи не бракувало вимаганого комплету і ніразу не треба було склнкувати Загальних Зборів через брак комплету вдруге. На майбутнє теж не грозила подібна можливість, бо праця банку стрічається з живим зацікавленням, не тільки серед членів, але й серед загалу суспільности. А проте на Зборах являлися звичайно тільки ті члени, що постійно мешкають у Львові. Не було в цьому нічого небажаного, як довго аґенди банку концентрувалися майже виключно у Львові. Але, як відомо, у 1937 (а ще більше в 1938 р.) банк охопив ряд важніших торговельних осередків у краю. Під цю пору має він вже **7 самостійних відділів і кореспондентур. (Борислав, Перемишль, Самбір, Сокаль, Станиславів, Стрий, Тернопіль).** Ті відділи приєднали Пром-банкові понад 900 членів. Їхня думка була досі на Загальних Зборах тільки у незначній мірі заступлена. Отже треба було зреформувати Загальні Збори в той спосіб, щоб вони відзеркалювали думки загалу членів і всіх середовищ, зокрема, щоб зрівноважити відношення голосів краю і Львова.

Вже на останніх Загальних Зборах Дирекція Банку виступила з ініціятивою заступити на майбутнє Загальні Збори — Зборами представників. Збори приняли цю пропозицію прихильно й доручили остаточно полагодити її зі збереженням всіх постанов статута на Надзвичайних Загальних Зборах. У виконанні волі загалу членів скликала Надзірна Рада Надзвичайні Загальні Збори на неділю 20. листопада ц. р. год. 12. Саля Т-ва „Українська Бесіда" заповнилася швидко членами (яких зійшлося понад 150), які з надзвичайним заінтересуванням слідкували за ходом нарад і брали живу участь в дискусії.

У висліді ухвалено, що вже **найближчі Загальні Збори відбудуться як збори представників** при чому **кожних 10 членів має право вибирати одного відпоручника.** Відпоручників вибереться на окремих сходинах, що відбудуться у Львові й семи місцях іосідку відділів і кореспондентур. На тих сходинах представники Дирекції Промбанку зясують напрямні діяльности установи і звідомлення з діяльности за останній рік. В той спосіб звязок керуючих органів зі загалом членів поглибиться, а висказати свою думку про діяльність банку зможе **дослівно кожний член.**

Збори відчинив і ними цілий час проводив голова Надзірної Ради дир. **Я. Скопляк.** Справу реферував **дир. інж. А. Мілянич.** Він теж представив погляд на сучасний стан банку, накресливши змінені умовини праці — у звязку з останніми военними алярмами. Велика частина клієнтів перейшла з господарки чисто кредитової на господарку готівкову, щоб не наражуватися на передбачене здержання кредиту. У звязку із тим помітно поправляється стан книговедення в поодиноких підприємствах. Одночасно теж змінилася й політика Банку, якого завданням є очолювати й кермувати купецьким життям. Це завдання набирає специяльної ваги у переломових хвилинах. Річ найважніша, що при дуже важких обставинах зумів Банк не тільки зберегти довіря суспільности, але й скріпити свій моральний вплив на окруження. Навязуючи до висновків інж. Мілянича, накреслив дир. Скопляк в свому кінцевому палкому слові обовязки українського купця при розбудові міщанського стану. Якби купецтво без виїмків вивязувалося зі своїх станових обовязків супроти свого патрона — Банку, тоді не приходилось би ніколи стрічатись Банкові з ніякими трудношами. Висловом віри у блискучий розвиток українських торг.-промислових кругів — закінчив дир. Я. Скопляк своє слово й Загальні Збори.

• • •

Загальні Збори попередило **традиційне Свято Ощадности Пром-банку.** Було воно ділове й коротке та бадьоре. Головною його ціллю було морально винагородити безкорисний труд сотень збирачів, які щотижнево — деякі вже понад два роки — збирають сотики, що з них ростуть тисячі (та повинні вирости міліони) на господарську розбудову. Зокрема мало свято дати наявний доказ, що послідовне відкладання гроша тисячами щадників находить зрозуміння серед загалу суспільности. Тому теж явились на Святі поруч управляючих орґанів банку й кермуючих одиниць з торг.-промислового і ремісничого світа — чільні громадяни, представники наших установ і добродії ощадностевої акції.

З бадьорим вступним словом голови Н. Р. дир. Я. Скопляка гармонізував бадьорий реферат п. Я. Гайваса й пісні в мистецькім виконанні „Бандуриста". Добрим доповненням промов і рефератів були виступи **дітей,** які ставали запорукою, що справа дрібної ощадности має запевнених переємців. Бурею оплесків вітали присутні, що вщерть виповнили салю, виступ малого Романа Панкевича, наймолодшого збирача Пром банку, що поділився своїми думками, чому став збирачем Пром-банку. Потому маленька дівчинка, щадничка зі збірниці Ромка віддеклямувала актуальний віршик.

Багато зацікавлення викликала роздача нагород. Повний спис вирізнених і відзначених збирачів і щадників вміщено в одноднівці Промбанку, що появилася у великім накладі (30.000) з нагоди свята ощадности. Загалом виріжнено 114 щадників, в чому 67 зі Львова. Найкращі з них дістали премії на вкладкових книжечках, при чому преміовано в осібних ґрупах купців (двох), ремісників (чотирьох) і робітників (пятьох).

Свято покінчилося в год. 11.15 полишаючи гарний спомин в учасників

ПОХОРОН НОРВЕСЬКОЇ КОРОЛЕВОЇ.

Тіло норвеської королевої зложено в каплиці одного замку в Льондоні.

В середу рано відправлено там жалібне богослуження, в якому крім чоловіка і сина покійної взяла участь британська королівська пара і королева-вдова, грецький король, югославянський кн. Павло і кн. Ольга, князь і княгиня Ґльостеру і Кенту та інші члени королівської родини.

По богослуженні домовину перевезуть на лафеті в супроводі війська на двірець Вікторії, відтіля поїздом до Портсмавту, дальше на панцирному кружляку до Норвеґії.

У поодиноких пануючих дворах введено двірську жалобу.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ БУДУТЬ МАТИ 12.000 ЛІТАКІВ.

Як твердить „Ню Йорк Геральд", американський уряд рішив збільшити число військових літаків до 12.000. З того 9.000 буде належати до сухопутньої армії, 3.000 до маринарки.

На фінансування зброєнь введуть нові податки та піднесуть деякі мита.

Невдатний наступ соціялістів і комуністів на французький уряд.

Фінансова комісія французького парляменту розглядала внесок соціялістів і комуністів, щоб відкликати господарські декрети міністра Рено. Промовляв цей останній та прем. Даладіє.

Виступ прем'єра зробив чимале враження. Комісія відкинула внесок лівиці 20-ма голосами проти 18-ох (5 стрималося від голосування) та приняла внесок радикалів, — що його заапробував уряд — 25-ма голосами проти 16-ох (2 стрималися).

ФРАНЦУСЬКІ ЗАЛІЗНИЧНИКИ ПРОТИ УРЯДОВИХ ДЕКРЕТІВ.

Союз французьких залізничників рішив почати енергійну акцію проти найновіших фінансових декретів уряду. На 26. ц. м. заповіджено перші демонстрації.

В місяці листопаді Український Нарід повинен доказати, що йому не байдужа доля інвалідів Українського Війська.

ІРАК ВИЗНАВ АНЕКСІЮ АБІСИНІЇ.

Посол Іраку відвідав мін. Чіяна та заявив йому, що — згідно зі становищем іракійського уряду — він є акредитований при королеві Італії та цісареві Абісинії. Мін. Чіяно висловив подяку за визнання анексії Абісинії.

—o—

АРАБСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПЕРЕРВАЛИ ЗВЯЗОК МІЖ ПАЛЕСТИНОЮ І ТРАНСЙОРДАНІЄЮ.

Арабські повстанці висадили у повітря міст під Ірбідом у хвилині, коли по ньому переїздив товаровий поїзд. Поїзд упав у пропасть — число жертв невідоме. Звязок між Палестиною і Трансйорданією перерваний.

Виселюють з волинської прикордонної смуги.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ НА ВОЛИНІ.

Адміністраційна влада виселила з Рівного лікаря д-ра Романа Могильницького і Миколу Негребецького, кольпортера українських часописів. З Кремянця влада виселила лікаря д-ра Василя Каркута.

П. Микола Негребецький дістав у пятницю наказ, що мусить покинути Рівне, в якому він родився і ввесь час жив, до 48 годин.

У звязку з цим довідуємося ще дещо — бо досі ми вже багато знаємо — про долю української преси на Волині. Рівенське староство наказало всім продавцям часописів подбати про продовження дозволів на право продавати часописи. Коли кіоскарі зголосилися у цій справі, їм сказали, що дістануть дозволи під умовою, що з предложеного спису, які часописи думають продавати, скреслять львівську українську пресу.

Нові сенатори.

У вівторок 22. ц. м. президент Польщі іменував 32-ох нових сенаторів на основі ст. 13-ої уст. 2, буква ф. конституційного закону і ст. 40-ої уст. 11. виборчої ординації. Зпоміж українців покликав президент Мосціцький до сенату: през. **Володимира Децикевича**, б. сенатора зі Львова і професора університету у Кракові **Богдана Лепкого**, відомого нашого письменника і поета. Зпоміж поляків сенаторами іменовані: проф. Бартель, редактор „Газети Польскої" полк. Б. Медзінський та міністри: Грабовський, Свентославський, Роман і Камінський.

Орґан „Союзу Визволення Вильна" перестане виходити".

Литовська преса потверджує вістку, що від 1. січня 1939. р. перестане виходити орган „Союзу Визволення Вильна" „Мусу Вільнюс".

Персональові часопису вже виповіджено посади.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ У КЛАЙПЕДІ.

Речинець, до якого можна було зголошувати виборчі листи у Клайпеді, минув. До виборів до краєвого сойму литовці стають з 4-ма листами, німці — з одною.

Бельґійсько-голяндська солідарність.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ У ГОЛЯНДСЬКОЇ КНЯЖНИ ЮЛІЯННИ.

Підчас принаття в честь бельгійського короля голяндська королева виголосила промову, в якій підкреслила єдність інтересів та ідей між обома краями.

Бельгійський король у своїй промові підкреслив вагу солідарности між малими державами та висловив надію, що бельго-голяндські взаємини і дальше будуть розвиватись у приязній атмосфері.

Леопольд III. бельгійський був на принятті у міській управі в Амстердамі, опісля відвідав наслідницю престолу кн. Юліянну в її офіційній резиденції, замку Сустдійк

—o—

Південно-африканський міністр війни Піров не має повновластей від британського уряду

У СПРАВІ ЗВОРОТУ НІМЕЦЬКИХ КОЛЬОНІЙ

У відповідь на інтерпеляцію опозиційних послів, мін. Мек Доналд заявив, що мін. Піров не має від Англії ніяких повновластей до переговорів у Німеччині у справі звороту німецьких кольоній.

ПІРОВ ВІДВІДАЄ ГІТЛЕРА?

Як подають у німецьких поінформованих колах, Гітлер прийме в четвер у Берггофі мін. Пірова, у присутности мін. Рібентропа

—o—

Бельгійський премієр та міністр заборд. справ у Франції.

В середу в 17. год. приїздить до Парижа прем. Чемберлен та мін. Галіфакс. Їм будуть товаришити їхні жінки та вищі урядовці міністерства закордонних справ. Ця офіційна візита потриває три дні.

У ПАРИСЬКИХ НАРАДАХ НЕ ПОРУШАТЬ СПРАВИ НІМЕЦЬКИХ КОЛЬОНІЯЛЬНИХ РЕВИНДИКАЦІЙ?

Як говорять у париських дипльоматичних колах, у париських нарадах обговорить зусилля для поправи взаємин з Німеччиною та Італією.

Базою розмов буде квестіонар, зложений з 12-ох точок, що його опрацювало франц. міністерство закорд. справ перед 3-ма днями. У цьому квестіонарі нема згадки про кольоніяльні справи. Врештою в деяких колах передбачують, що в розмовах порушать цю справу, але про це публично не згадують, щоб не утруднити майбутніх розмов з Німеччиною.

Крім того порушать справу признання комбатантських прав для уряду ген. Франка.

—o—

ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР ЗЛОЖИВ ПОВНОВЛАСТИ ГІТЛЕРОВІ.

Новий французький амбасадор Кульондер приїхав до Берхтесгаден і зложив Гітлерові дипльоматичні повновласти. Опісля такі самі повновласти зложив посол Латвії.

ПРОВІДНИК КОМСОМОЛУ У ВЯЗНИЦІ.

Чимале враження викликало у Москві арештування довголітнього провідника комсомолу Косирева. Йому закидують, що він викривив ідеольогічне виховання комсомольців, не допускав до критики і толерував „ворогів народу".

МАДЯРИ НЕ ДАЛИ ЗМОГИ ВИСЛУХАТИ ПРОМОВИ МІН. РЕВАЯ.

Як подає пресове бюро Карпатської України, на прилученій до Мадярщини території не дали змоги вислухати вчорашньої промови мін. Ревая. Як лише промова почалася, електрівні вилучили електричний струм.

Населення Карпатської України вислухало промову з одушевленням.

МІНІСТР РІБЕНТРОП ПОЇДЕ ДО ПАРИЖА?

Як говорять, мін. Рібентроп виїде до Парижа, щоб обговорити справу пакту чи декларації неагресії між обома державами.

ЧЕСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ КОРДОН ДЕФІНІТИВНО УСТІЙНЕНИЙ.

Міжнародня делімітаційна комісія затвердила німецько-чехословацьку умову з 20. ц. м. у справі дефінітивного устійнення кордонів між обома державами, згідно з 6. статтею мінхенських протоколів. Ця умова змінює демаркаційну лінію устійнену 10. жовтня ц. р. Німеччина відступає Чехословаччині коло 30 громад і 13 осель з просторів попередньо занятих. Чехословаччина зрікається в користь Німеччини коло 150 громад і осель.

НОВИНКИ.

— Повідомляємо ввічливо, що з днем 25 ц. м. переносимо Косметичний Кабінет **„DISTINCTION"** на **вулицю Сикстуську ч. 14, I. пов.** Поширений і вивінуваний кабінет з останніми засягами техніки і знання дорівнює від тепер европейським заведенням. — **Управа.**

— **Українські авдиції** із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачі ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 25, тел. 203-30.

— **Громадяни!** Звертаємо увагу на це, що у Львові при вулиці Собєського ч. 7, є кооператива „Фарбокрам", яка доставляє артикули домашнього господарства, косметику, фарби, і інші товари. Увесь дохід на „Рідну Школу". 2378

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (260) число „Діла" підпало конфіскаті за три уступи передової статті „Роковини програної" і за чотири уступи статті „Ще одна загроза українській Церкві". Тому, що конфіската прийшла пізно вночі і поліція забрала ввесь наклад, другий наклад видруковано в середу вранці і наші читачі дістали це число „Діла" з великим опізненням без нашої вини.

— **Ширші Сходини львівської Дружини Княгині Ольги** відбудуться в пятницю 25. ц. м. о 6-ій год. вечором у домівці організації. На порядку дня: **„Останні події"**. Учасць усіх членок доконечна.

— **Кружок „Рідної Школи" ім. Ганни Барвінок"** організує „Курс першої помочі в нагальних випадках та протигазової оборони" під проводом „Українського Гігієнічного Товариства". Зголошення приймаємо в канцелярії Кружка при вул. Мохнацького 12. Оплата за курс 6 зл. Вписи між год. 12.30—13.30. Точну програму та речинець початку курсу подано до відома в найближчих днях.

— **Українські комунікати з Хусту** подають знову обі словацькі радіовисильні Братислава й Банська Бистриця в годинах: 7—7.30, 12.55, 14.10, 16.05, 19.25, 21.10 і 23.05.

— **Волосні уряди звертають подання в українській мові.** В Полоничах, пов. Перемишляни, відкрила крамницю п. Марія Кульчицька з Кульчиць Шляхотських, пов. Самбір. А що перемишлянське староство зажадало від неї сертифікату приналежности — п. Марія Кульчицька вислала негайно до управи волосної громади в Городищі, пов. Самбір подання з проханням надіслати їй згаданий цертифікат приналежности. Одначе замість цертифікату приналежности — дістала від управи збірної громади своє подання з такою відповіддю на цьому поданні з 16. ц. м. (до числа ...): „Zarząd Gminny przesyła WPani niniejsze podanie celem napisania takowej w języku urzędowym. Wójt gminy: Inż. J. Maciołowski". Таку то відповідь дає війт — інженір, себто людина з високою освітою, яка повинна хіба знати постанови закону з липня 1924. р. про мову урядування адміністраційної влади та самоуправних урядів. Якщо ще не знає, повинен елементарно ще вивчити його і тоді довідається, що українці мають право вносити подання в українській мові не лише до громадських і волосних урядів, але також до староств і воєвідств

— **Докінчують перебудову вул. 29-го Листопада.** Вже від 25. ц. м. їздитимуть подвійні трамваї, бо закінчено перебудову вулиці на довжині одного кільометра. За тиждень скінчать теж будову хідників на згаданій вулиці.

— **Нова громада польських кольоністів.** Тернопільський воєвода створив у Борщівщині нову громаду під назвою „Соняшна Янівка" на терені давнього двірського простору Іване Пусте простору, розпарцельованого щойно „Земельним Парцеляційним Т-вом" між поляків-кольоністів. Нова кольонія має 300 мешканців і польську школу.

— **Напад бандитів на греко-католицьке приходство.** В неділю 20. ц. м. вечором чотирьох замаскованих та озброєних револьверами бандитів напало на приходство греко-католицького пароха о. Білинського в Камяній, пов. Новий Санч. Один із бандитів станув на сторожі перед приходством, двох стерօризувало службу, а четвертий вбіг до кімнати о. Білинського і під загрозою револьверу зажадав негайно видати йому гроші. Тимчасом служниці вдалося вискочити крізь вікно на двір і заалярмувати людей. Одночасно о. Білинський кинувся на грабіжника і намагався відобрати йому револьвер. Це заскочило бандитів і вони повтікали, не забравши нічого.

— **Смерть старушки у вогні.** У вівторок 22. ц. м. вранці згоріла хата одного селянина в Головецьку, пов. Турка. Підчас пожежі хати вискочила крізь вікно 70-літня старушка і впала під пліт, де згоріла, хоч сусіди прибігли їй негайно на ратунок.

— **Тайна радіостація під Іновроцлавом.** Польська преса пише, що у дворі одного землевласника чужої національности під Іновроцлавом поліція викрила радіостацію, зброю та муніцію. Землевласника арештували.

— **Інавгурація тижня проти недуги рака в Польщі** відбулася в середу 23. ц. м. у Варшаві богослуженням у катедрі св. Івана і зложенням вінків перед памятником Марії Кюрі-Склодовської. В год. 16.45 виголосив д-р Лясковський до радіо відчит п. н. „Тиждень проти рака в Польщі", а в год. 22.22 президент Мосціцький у звязку з інавгурацією „міжнародного тижня проти рака в Парижі", інавгурація якого відбулася дуже святочно в Сорбоні при участи президента Франції Лебрена. Метою „тижня проти рака" освідомити суспільність з небезпекою цієї недуги, що побіч сухіт забирає найбільше жертв між суспільністю і в останніх роках щораз то більше зростає. Недуга рака потягає за собою коло 1,500.000 жертв річно в цілому світі. В самій Польщі вмирає понад 30.000 людей річно, себто, що 15 хвилин умирає одна особа на рака. Ця недуга є одною з найчастіших причин смерти в людей у віці понад 40 років. Якщо лікар пізнає недугу рака в самих його початках — можна цю недугу виліквати. У звязку з тижнем проти рака проф. д-р Маріян Осуховський виголосить відчит для публики про боротьбу з недугою рака в неділю 27. ц. м. в год. 10.15. Опісля висвітлюватимуть фільму про боротьбу з раком.

— **Батько пятеро дітей — матримоніяльним обманцем.** Варшавська поліція арештувала матримоніяльного обманця, який від довшого часу швендявся по ріжних містах Польщі, представляючись за доктора медицини. Обманець оголошувався в часописах, що одружиться з багатими паннами, від яких виманчував більші грошеві суми нібито на уладження лікарського кабінету. В останньому часі обманець познайомився у Варшаві з донькою багатого купця, власника кількох камениць у Варшаві. Підчас заручин обманець представився доньці купця Льоді Л., що є ляринґольоґом Бернардом Гаскіндом і потребує більшого зачету на уладження кабінету. Одначе купець відповів, що кабінет уладить йому своїм коштом негайно по шлюбі. Тоді невдоволений обманець заявив своїй нареченій, що має швайцарський диплом і потребує на його нострифікацію більшої готівки. Тоді п-а Льодя Л. заставила свою біжутерію і вручила обманцеві 2.800 зол. Діставши гроші обманець пропав мов камінь у воді. Щойно тоді обманена панна зорієнтувалася, що впала жертвою матримоніяльного обманця. Тому рішила його здемаскувати. Отже почала слідкувати за оголошеннями в часописах, здогадуючись, що Гаскінд далі буде оголошуватись. І не помилилась. По кількох днях появилося в щоденниках матримоніяльне оголошення, на яке пошкодована відповіла під фіктивним прізвищем і Гаскінд визначив їй стрічу в каварні. Коли обманець побачив там свою б. наречену почав утікати залишивши свій плащ і капелюх. За ним побігла п-а Льодя Л. і показала поліціянтові, який арештував обманця. Поліція устійнила, що обманець називається Абрагам Борс, жонатий і має пятеро дітей, але жінку покинув ще перед 4-ма роками без ніяких засобів до життя.

— **Румунія забезпечує кордони Добруджі.** „Фелькішер Беобахтер" повідомляє з Букарешту, що там відбулася під проводом міністра внутрішніх справ Калінеску конференція, в якій взяли участь високі цивільні та жандармські службовики. На конференції говорили про нові заходи забезпеки, які треба запровадити в південній Добруджі, на болгарському кордоні. Це конечне з уваги на нову филю болгарського ревізіонізму і наслідком щораз частіших нападів болгарських комітаджів.

— **Катастрофа італійського літака.** У вівторок 22. ц. м. пополудні розбився в гористій околиці недалеко Кляґенфурту літак, що курсував на шляху Берлін—Мінхен—Венеція. Літак мусів осісти, бо крила покрились ледом. При примусовім осіданні літак розбився і згорів. У катастрофі згинуло пять осіб.

— **Процес проти директорів фабрики олівців.** Перед судом у Москві станули директори фабрики олівців ім. Сакко і Ванцетті Бученков та Бялік і кількох службовиків за фальшування статистики. Фабрика нібито виконувала плян продукції, бо дирекція фабрики зладжувала фальшиві звіти і так у січні ц. р. дописано до звіту 1.580 тисяч фікційно випродукованих олівців, а в лютому 2.400 тисяч олівців. У подібний спосіб фальшовано викази денної продукції пер.

— **Нові фабрики зброї в Канаді.** Канадійський уряд відкрив у Ліндсей у стейті Онтаріо нову фабрику крісових набоїв. Фабрика буде виробляти такі набої, що їх уживає англійська армія. Фабрика почала вже продукцію набоїв для англійської армії.

— **Радіоголосники для коней.** У військових і поліційних стайнях Канади заінстальовано радіоголосники, що їх кілька годин денно наставляють на найголосніші тони, щоби призвичаїти коні до галасу, до юрби і т. п.

— **300 арештованих у Марсей.** Комісія французького міністерства внутрішніх справ, що досліджувала причини катастрофальної пожежі „Нувель Ґалері", викрила багато інших недотягнень. Комісія викрила теж зловживання на обичаєвім тлі. Поліція перевела масові ревізії між шумовинням та арештувала багато осіб. Крім того поліція перевела масові арештування між шумовинням у Тульоні.

— **Забувають хірургічні інструменти в тілі оперованих.** „Ізвестія" пишуть, що в останніх часах совітські суди розглянули декілька справ проти лікарів у справі легкодушного виконування обовязків. На лаві підсудних засіли здебільша лікарі хірурги, які залишали в тілі оперованих хірургічні інструменти або ґазу. Тому, що такі випадки повторялися частіше при операціях покликано навіть окрему комісію, що мала дослідити психічний стан хірургів, які оперували. В деяких шпиталях і хірургічних клініках вписують щодня до інвентаря хірургічні інструменти, щоб таким чином провірити, чи хірурги не залишили хірургічних інструментів у тілі оперованих.

— **Ріжні вісти.** Відома спортсменка Соня Геніе, яка здобула мистецтво світа за їзду на совгах, заробила за свої виступи у фільмах у Голівуді 200.000 фунтів штерлінгів, себто понад пять міліонів золотих. — У стейті Маренго у Бразилії кожний державний урядовець обовязаний до року навчити одного неписьменного читати і писати.

Зі сцени та естради.

МАЛА САЛЯ МУЗ. Т-ВА ЛИСЕНКА. СКРИПКОВИЙ ВЕЧІР СТЕФИ ЛЕВИЦЬКОЇ.

У тяжких умовинах нашого життя у Львові опізнюється і тільки з великим трудом наладнується наш цьогорічний концертовий сезон на малій салі Муз. Т-ва Лисенка. Заповіджений фортепіяновий вечір Р. Савицького з причини відомих подій не відбувся. Зате в останню неділю явилася на естраді малої салі із скрипковим речиталем п. Стефа Левицька — і виступ її був для усіх аматорів скрипкової музики, які концертантки досі не чули, — милою несподіванкою. П. Стефа Левицька як скрипачка виявила на першім виступі дуже багато концертових вальорів: солідну округлу техніку, музичну культуру у фразуванні, доволі гарний тон (може не надто великий, що зрештою мабуть залежить також від якости інструменту), при тім повне памятеве опанування, назверхній спокій та внутрішнє зрівноваження, такі потрібні концертантові. Усе те дало скрипачці змогу виконати бездоганно трудну, хоч і не надто велику, зі смаком уложену програму, в яку із старої скрипкової літератури ввійшла Чіякона Віталія (у опрацюванні Шарліє) із сонат Бетовена Ґ-дур (із відомою козачковою темою у фіналі), із новітньої літератури — високо-оригінальні характеристичні чотири мініятури Сука (А ля баллята Аппасіонато, Ун поко трісте і Бурлеска) ну і врешті концерт Мендельсона. Найкраще мабуть почувала себе скрипачка у модерних жанрах Сука, відтак у Віталім і Мендельсоні; трохи менше вжилася у Бетовенівський сонатний стиль, що виходив декуди трохи блідий, поправно-академічний.

Нелегкий, часто наїжений технічними й ритмічними труднощами фортепіяновий парт концерту спочивав у певних руках п. Г. Левицької, яка й мала тут нераз нагоду, головно у творах Сука й сонаті Бетовена — блеснути своєю технічною, чи інтерпретаційною спроможністю; у Бетовені могла вона стати навіть подекуди т. зв. „небезпечною партнеркою" для скрипачки.

С. Л.

З кіна.

КІНО „КАСІНО": „ТОВАРІЩІ".

Французька комедія Ж. Деваля мала на чужині під цим заголовком величезний успіх. Її головний мотив, хоч доведений до карикатури, був оснований на частому явищі, як найвища російська аристократія мусіла на еміґрації братися з нужди до всякої праці. Пара великих російських князів, що стають льокаєм і покоївкою в домі париського банкира-скоробагатька, попадають у прекомічні ситуації. Кульмінаційний пункт їх ролі це зустріч з совітським дипломатом чи торговельним агентом, який прийшов на прошену вечерю до банкира. Ота сцена має велику драматичну напругу в пєсі. Фільма знехтувала головним політичним мотивом пєси, що в Америці міг бути незрозумілий у формі тонкого дотепу, зате широко використала такі сцени, як купно харчів у крамниці, вуличну забаву у державне свято і „кулісі" мешкання. Фільма має кілька превеселих сцен і дуже добру гру Кльодети Кольбер. Визначний артист Шарль Бове, що грав уже раз кельнера у прегарній „Історії одної ночі" цим разом як льокай тільки пересічний.

Театри.

Великий Театр.

Четвер 24. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Пятниця 25. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Субота 26. XI. год. 4. попол. „Королевич Рак" казка; год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Український Театр ім. І. Котляревського.

КАМІНКА СТРУММИЛОВА:
24. XI. Маруся Богуславка.
25. XI. Орфей у пеклі.
26. XI. Найвірніший чоловік.

ЛЬВІВ Театр Ріжнородностей, Нар. Дім:
2. XII. „Кирка з Льолею", поч. 7.45 веч.
4. XII. год. 3. поп. „Маруся Богуславка"
4. XII. год. 7.45 веч. „Слово о полку Ігоревім".
5. XII. год. 3 попол. для шкільної молоді „Орленя".
5. XII. год. 7.45 веч. „На полі крови".
Білети вже продає Союзний Базар від год. 8—12 і від 3—7 веч.
5. XII. Левандівка: Орфей у пеклі.
6. XII. Левандівка: Найвірніший чоловік.
6. XII. Знесіння: Лісова пісня.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

МИКУЛИНЦІ:
24. XI. Люди на кризі.
25. XI. Хам.
26. XI. Нітущ.
27. XI. Гриць.
Потім іде театр: Тернопіль, Збараж.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

РОГАТИН:
24. XI. Наталка Полтавка. З нагоди 100-ліття Батька Української Сцени Котляревського. В ролі вознього виступить найкращий в цій ролі на Великій Україні п. О. Левитський.

БЕРЕЖАНИ:
25. XI. Весталянка.
26. XI. Дай серцю волю.
27. XI. Мати наймичка.
28. XI. Мазепа.
29. XI. Наталка Полтавка. З нагоди 100-ліття смерти батька української сцени І. Котляревського.

КІНА.

АПОЛЬО: „Пригоди Томи Соера" (на основі Твейна).
АТЛЯНТИК: „Алібі".
БАЛТИК: „Подвійне подружжя", „Вір мені".
ВАНДА: „Чарівниця з Салем", „Кід Галягад".
ҐРАЖИНА: „Парижанка" з Даніелею Даріє.
ЕВРОПА: „Вязниця без крат".
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка" Вальта Діснея.
КАСИНО: „Товаріщ" (Кольбер, Боер).
КОПЕРНИК: „Ультимат" з Вітою Пардьо та кольоровий додаток.
МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільтур".
МЕТРО: „Історія одної ночі".
МІРАЖ: „Жовета" (Сімона Сімон).
МУЗА: „Гріх молодости".
ПАКС: „Пані міністер танцює".
ПАЛЯС: „Шалений хлопець".
РАЙ: „Верес".
РІЯЛЬТО: „Я помилився".
РОКСІ: Олімпіяда дві частини разом: „Свято народів", „Свято краси".
СВІТ: „Серце і шпада", „Дочка генерала Панкратова".
СВЯТОВИД: „Остання ніч засудженого", „Пострах опери".
СТИЛЬОВЕ: „Марко Польо" і ревія в Фолі[illegible].
ТОН: „Смертельні вороги" (Кэй Мейнар), „Шікаґо".
УЦІХА: „Останній акт пошани".
ХИМЕРА: „Сорвиголова" Ширлі Темпль.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(ул. Марійська)
„Історичні дні прилучення Австрії до Німеччини".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВИД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Коте д' Азір".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 24. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Популярна музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 „Глухий співець — Бетовен" муз. порадник для вселюдних шкіл у вик. смичк. квартету, форт. і симф. орх. з пл., 11.25 Орх. концерт із пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Гутірка техніка з молоддю, 15.15 Клопоти та ради: Похоний день, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Промисл і оборона краю, 16.35 Дебісі: Рапсодія на саксофон і орх., з пл., 16.50 Концерт оп. орх., баритон, 17.40 Спогади з ПОВ, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Для села: Про задовження хліборобства, Популярна музика з пл., 18.30 Про титули муз. творів, 19.00 Розр. концерт у вик. орх. і хорів, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 Театр Уяви: „Кордіян" Словацького, з муз., 22.00 Спортові вістки, 22.05 Опіка над матірю та дитиною, 22.25 Радіотехнічні вістки, 22.35 Літер. фрагменти: „Лад серця", 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Орх., спів, форт. (Варшава I. Рашин).

Пятниця, 25. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Година господині: Про обряди в листопаді, ради, вістки, легка музика з пл., 11.00 Для шкіл: Авдиція для старших дітей, 11.25 Давні танки, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газета в українській мові, 14.10 Музика з пл., 14.30 „При кужілю" фрагм. із „Мужиків" Ст. Реймонта, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Розвязка звукової загадки, 15.25 Спортовий порадник, 15.35 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Клясична музика: віол., флет, форт., 16.55 Старі та молоді. фейл. Калєн-Бандровського, 17.10 Популярна форт. музика на 4 руки, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Муз. фрагменти із „Левиці серця", 18.20 „Як вийшли займанці з Кракова в 1918", фрагм. із кн. Русінека „Буря над бруком", 18.55 Розр. концерт у вик. орх., скрипка, тенор, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 „Темпераменти" говорена повість А. Цвойдзінського, 21.15 Симф. концерт: орх., скрипка, 22.30 Поезія золотого віку, 22.45 Музика з пл., 22.55 Інформаційна авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Серенади з пл. (Варшава II).

Субота, 26. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розривкова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Твори Вілька Ковтса, пл., 11.57 Сигнал 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: „Як Войтко став чарівником" авд. для молодших дітей, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Літературна хроніка, 16.30 Концерт солістів: сопран, форт., 17.00 Держава типов ш[illegible] праці, 17.10 Камер. концерт, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Програмова ревюра, 18.30 Гутірка. Ст. Жеромський, 140 ем., 19.20 Нар. капеля, сопран, 20.00 Легка музика у вик. секстету, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт. програма на завтра, 21.00 „Зачарування!" орх., джез на гавайській гітара, 22.05 Година несподіванок, 22.55 Інформаційна авдиція, 23.00 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Концерт, органи, скрипка, форт. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 24. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.00 Нар. пісні, 17.00 Німецькі пісні, 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Спів, 21.30 Нар. пісні, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 21.00 22.00 23.00 „Андрій Шеніє" оп. Джордана, ВЕЖА АЙФЛЯ 21.30 22.00 „Фіделіо" оп. Бетовена, ВІДЕНЬ 14.10 Розр. музика, 16.00 17.10 Орх. концерт, 18.15 Сонати на скр. і форт., 19.00 Розр. концерт, 22.15 23.00 „Андрій Шеніє" оп. Джордана (III. і IV. дії), ГАМБУРГ 19.40 20.00 21.00 „Опір" оп. Маршнера, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Шопенові твори у вик. солістів, КЕЛЬН 20.10 21.00 22.00 „Кармен" оп. Бізета, МІЛЯНО 17.15 Вокальний концерт, 19.40 21.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, МІНХЕН 15.00 Для дітей, 19.20 Орх. концерт, 20.10 21.00 22.00 „Юдита" оп. Леґара, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Форт., 19.30 Спів, 20.00 (після комунікату) орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 Симф. музика, РИМ 17.15 Танк. музика, 19.40 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. музика, СТОКГОЛЬМ 21.45 Концерт квартету, 22.15 Солісти.

Пятниця, 25. листопада 1938.

БЕРЛІН 17.00 Соната Ц-дур Бетовена, форт., 18.00 19.00 „Із рукописів" нова розр. музика у вик. сол. і орх., 21.10 Вечір оперетових мельодій, БІЛГОРОД 20.00 21.00 (після комунікату) 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Розр. концерт, 15.30 Концерт солістів, 18.00 „Веселий Бах", 18.40 19.00 Нар. мельодії, пісні, танки, 20.10, 21.00 Симф. концерт, 22.30 Танкова музика, ДРОЙТВІЧ 20.30 21.00 „Паяци" оп. Леонкавалля, ЛЯҐТІ 16.00 Військова орх., ЛЯЙПЦІҐ 15.20 Тріо на альтівку, скр., віол., Бетовена, 19.00 Судетські мельодії, МІЛЯНО 17.15 Танкова музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, МІНХЕН 18.20 Концерт солістів, альт і форт., РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Форт., 19.30 Пісні, 20.00 (після комунікату) Концерт легкої музики, 21.15 Віол., 21.30 22.00 23.00 Театр Уяви: „Трікольор" драма Лестрінгеза, РИМ 17.00 18.00 Трансм. з Академії св. Сесилії, 21.00 22.00 „Повер зі донне" оп. Белінія, СТОКГОЛЬМ 20.45 21.00 Симф. концерт, 22.15 Військ. орх.

Субота, 26. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.15 Вістки, опісля музика та пісні, 16.00 Веселе пополудне, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Російські романси, 21.00 Вечір арій, БЕРОМІНСТЕР 20.15 21.00 Симф. концерт із участю Вальт. Гізекінга, БОРДО 21.30 22.00 23.00 „Богема" оп. Пуччінія, ВЕЖА АЙФЛЯ 18.00 19.00 Симф. концерт, 20.00 Скрипка, 21.30 22.00 Концерт симф. музики, 22.50 Кабарет, ВІДЕНЬ 9.30 Для дітей, 15.30 Музика давніх днів, 19.00 Камер. концерт, орх., сол., 20.10 21.00 Веселий муз. вечір, ЛІОН 21.30 22.00 23.00 „Грізельда" оп. Масенета, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 21.40 Пісні, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 24.00 „Фавст" оп. Гуноля, РАДІО ПАРІ 18.15 Віол., 19.15 Авдиція для наймолодших, концерт діточого хору, 20.00 (після комунікату) Орх. концерт, 21.15 „Пісні без слова" Мендельсона, форт., 21.30 22.00 Театр Уяви, 22.10 Кабарет, 23.00 Концерт симф. музики, РИМ 19.30 20.30 Розр. музика, 22.00 Комедія, 22.40 Камер. музика, РИГА 15.00 Сальон. музика, пісні, 18.30 19.00 20.00 21.00 Опера, СТОКГОЛЬМ 15.30 Популярний концерт, 19.30 Давня танкова музика, 22.45 Пісні.

Радіокутик.

НОВІ УЛІПШЕННЯ РАДІОВОГО ВІДБОРУ.

У Сполучених Державах Америки, один з техніків радіового промислу сконструював апаратуру, яка дозволяє настанити радіовий приймач на 672 поодиноких програм з 38 ріжних висильних станцій. Механізм сполучено з годинниковим апаратом, який може бути в русі цілий тиждень. Завдяки цій апаратурі можна буде на підставі якогобудь програмового засопису, настанити приймач на цілотижневу програму, а годинникова апаратура „допускатиме до голосу" чергові авдиції.

ЩОГЛИ ТОКІЙСЬКОЇ РАДІОСТАЦІЇ.

Антенові щогли нових уряджень токійської радіостанції мають поважну висоту 312 м. і кожна з них важить 400 тон. Вони підпирають антену станції, яка має силу 150 кв. Коли станція не працює, можна за 7 хвилин, при помочі віндів, дістатися на самий верх щогли, звідки розтягається прекрасний краєвид. З огляду на часті та невнятійно сильні землетруси, конструкцію щоглів виконано особливо делікатно, так що вітер може вертати за коротким [illegible] потребами.

БІРЖА

Львів, 23. листопада 1938

ГРОШІ

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.32—89.9. Долари америк. 5.31.00—5.29.5. Долари канад. 5.26.00—5.24.00. Фльорени гол. 290.14—288.70. Франки фр. 14.11—13.94. Франки шв. 121.00—119.76. Фунти анг. 25.3—24.80. Гульдени данц. 10.25—99.75. Корони чеськ. 10.75—10.50. Корони дун. 113.20—110.60. Корони норв. 119.70—121.1. Корони шв. 130.54—127.60. Ліри італ. 19.60—18.70. Марки фінлян. 11.19—10.99. Марки нім. срібні 92.00—90.00. Тель Авів.

Папери.

4 і пів пром. внут. 67.20—64.50. 3 ін. 1 ем. 83.80 серія 92.00, 2 ем. 82.88, серія 90.50, 5. конвер. 67.75. 4 прем. дол. 42.00. 4 консолід. 68.25—66.00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 23. листопада 1938
1 кг. масла десер. бльок без оп. 3.25 зл.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3.30 зл.
молоко 19—20 сот.
копа яєць 7.60 зол.

Тенденція на масло та молоко слаба, на яйця сильна!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів Ринок 10.